

Sygn. akt IX Ca 425/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 października 2014 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Mirosław Wieczorkiewicz (spr.)
Protokolant:	sekr. sądowy Ewelina Gryń

po rozpoznaniu w dniu 2 października 2014 r. w Olsztynie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko K. K.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w Olsztynie

z dnia 15 kwietnia 2014 r., sygn. akt X C 50/14,

oddala apelację.

Sygn. akt IX Ca 425/14

UZASADNIENIE

Powód (...) Spółka Akcyjna w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego kwoty 524,79,-zł z ustawowymi odsetkami od szczegółowo wskazanych kwot i dat do dnia zapłaty oraz kosztami procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu powód wskazał, że dostarczał paliwo gazowe do lokalu pozwanego znajdującego się w O. przy ul. (...), na podstawie umowy z 11 czerwca 2008r. Pozwany pomimo niekwestionowania dostarczenia paliwa gazowego oraz wysokości zapłaty, nie uiścił wymagalnej należności.

Pozwany nie zajął stanowiska w sprawie pomimo prawidłowego zawiadomienia o rozprawie.

Wyrokiem zaocznym z dnia 15 kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie oddalił powództwo.

W uzasadnieniu Sąd ten wskazał, że powód nie przedstawił jakiegokolwiek dowodu na okoliczność zawarcia umowy o dostarczenie paliwa gazowego z pozwanym, ilości dostarczonego paliwa i wysokości należności do zapłaty przez pozwanego. To uniemożliwiło poczynienie w sprawie jakichkolwiek ustaleń faktycznych, ale także ustalenie istnienia po stronie pozwanego wymagalnego zadłużenia wobec powoda.

Zdaniem Sądu I instancji nie można było w przedmiotowej sprawie uznać, że pozwany nie przedstawiając konkretnych dowodów na poparcie swojego stanowiska w rzeczywistości uznał powództwo. Powód był w sprawie reprezentowany

przez profesjonalnego pełnomocnika procesowego i winien on przejawiać, chociaż minimum staranności w wykazaniu zasadności żądania.

Warunkiem wydania wyroku zaocznego w wypadku niestawiennictwa pozwanego na rozprawie i nie podjęcia obrony, jest przyjęcie za prawidłowych twierdzeń powoda, niebudzących uzasadnionych wątpliwości w świetle okoliczności faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych. W niniejszej sprawie powód nie złożył nie tylko pism procesowych, ale nawet samego pozwu, więc niemożliwa była analiza domniemania zgodności stanowiska powoda z rzeczywistym stanem rzeczy.

O kosztach procesu orzeczono na zasadzie art. 98§1 kpc.

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżyła strona powodowa, zarzucając naruszenie:

1. art. 87 kpc poprzez błędne przyjęcie, że osoba, która reprezentowała powódkę przed Sądem I Instancji była profesjonalnym pełnomocnikiem, podczas gdy z całości dokumentacji zebranej w sprawie w tym złożonego do akt sprawy pełnomocnictwa dla M. L. jednoznacznie wynika, że pełnomocnikiem powódki był pracownik, niebędący radcą prawnym lub adwokatem, co skutkowało brakiem pouczenia powódki zgodnie z art. 5kpc o treści artykułów 6 kc, 125 kpc, 126 kpc, 127 kpc, 128 kpc, 187¹ kpc, co skutkowało brakiem przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości oraz brakiem rozpoznania istoty sprawy,

2. art. 5kpc polegające na braku pouczenia powódki, która nie była w sprawie przed Sądem I instancji reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, w wezwaniu do usunięcia braków formalnych pisma procesowego z dnia 4 lutego 2014r. o obowiązkach wynikających z art. 6 kc, 125 kpc, 126 kpc, 127 kpc, 128 kpc, 187¹ kpc, który to brak pouczenia spowodował, że powódka nie złożyła do akt niniejszej sprawy pozwu na urzędowym formularzu, nie załączyła dowodów wskazanych w pozwie oraz odpisu pozwu i załączników, podczas gdy z uwagi na fakt, iż powódka nie była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika oraz z uwagi na zmianę treści art. 505³⁷ kpc Sąd I instancji winien pouczyć powódkę o skutkach prawnych naruszenia w/w przepisów,

3. art. 130 § 1 kpc poprzez jego niezastosowanie i nie wezwanie strony powodowej do uzupełnienia braków formalnych pozwu wniesionego w elektronicznym postępowaniu upominawczym po jego przekazaniu do postępowania zwykłego, podczas gdy z uwagi na fakt braków formalnych w/w pozwu oraz z uwagi na zmianę art. 505³⁷ § 1 kpc wezwanie takie winno zostać wystosowane do powódki przez Sąd I instancji, co skutkowało brakiem przeprowadzenia postępowania dowodowego oraz brakiem rozpoznania istoty sprawy.

Mając powyższe na uwadze skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja była bezzasadna.

Sprawa toczyła się w postępowaniu uproszczonym, dlatego uzasadnienie Sądu II instancji ma formę wynikającą z treści art. 505¹³ § 2 kpc.

Żaden z zarzutów apelacyjnych powoda, jakie mogą być podniesione w postępowaniu uproszczonym (art. 505⁹ § 1¹ kpc) nie znalazł uznania Sądu Okręgowego. Najistotniejszym było, że istnieje materiał dowodowy, zgłoszony w dacie złożenia pozwu, który pozwalałby na ustalenia, że powód ma legitymację czynną do dochodzenia należności od pozwanego, które dalej poddane byłyby ocenie zasadności.

Brak materiału dowodowego jest wynikiem beczynności strony powodowej, profesjonalnego podmiotu na rynku usług świadczenia dostawy paliwa gazowego, która nie wykazała także na etapie postępowania apelacyjnego żadnej inicjatywy w tym zakresie.

Na stronie internetowej powodowej spółki można znaleźć informację, że (...) SA jest liderem rynku gazu w Polsce. Działalność podstawowa spółki obejmuje poszukiwania i eksploatację złóż gazu ziemnego i ropy naftowej oraz import, magazynowanie, obrót i dystrybucję paliw gazowych i płynnych. W Polsce (...) jest jednym z największych i najstarszych przedsiębiorstw. Przychody firmy oraz jej zysk stawiają spółkę w czołówce największych i najbardziej dochodowych podmiotów w Polsce.

W tych warunkach, wbrew twierdzeniom autora apelacji, oddalenie powództwa nie jest to efekt naruszenia przepisów postępowania przez Sąd I instancji, ale brak należytej staranności w działalności obsługi powodowej spółki.

Odnosząc się dalej do zarzutów należy także zauważyć, że przepis art. 5 kpc stanowi, iż sąd dokonuje pouczeń w każdej instancji, ale tylko w razie uzasadnionej potrzeby. Ustawodawca w tym przepisie nie kreuje, bowiem bezwzględnie obowiązku udzielania w każdym przypadku, gdy strona lub uczestnik postępowania występują bez profesjonalnego pełnomocnika, stosownych pouczeń i wyjaśnień. Wskazuje na to użycie w art. 5 kpc sformułowania "sąd powinien", a nie "sąd udziela".

Pojęcie "uzasadnionej potrzeby" z art. 5 kpc nie zostało zdefiniowane w kodeksie postępowania cywilnego, dlatego też sądowi pozostawiono ocenę, czy w konkretnej sprawie taka potrzeba istnieje. To sąd, kierując się swoją wiedzą i doświadczeniem ocenia, czy wystąpiły przesłanki uzasadniające pouczenie strony.

Zwrócić należy uwagę na ugruntowane orzecznictwo, które wskazuje, że pouczenie z art. 5 kpc może być stosowane wyłącznie, gdy istnieje ku temu uzasadniona potrzeba, zwłaszcza, gdy brak takiego współdziałania ze stroną może mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia /por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2011 r., I UK 267/10, LEX nr 738537; z dnia 3 grudnia 1997 r., I CKN 336/97, LEX nr 33300/.

Zdaniem Sądu Okręgowego zakres obowiązku z art. 5 kpc wyznacza "potrzeba procesowa", której nie można zrównać z zapewnieniem stronie pomocy prawnej. Do obowiązków sądu nie należy, bowiem zastępowanie strony w postępowaniu i przejęcie roli jej pełnomocnika procesowego. Nie można rozumieć tego przepisu także, jako zobowiązującego do pouczenia strony o możliwości złożenia konkretnego wniosku dowodowego lub możliwości zakwestionowania dowodu. Nie są to, bowiem czynności wymagające pouczenia, zwłaszcza, że na podstawie art. 232 kpc. Sąd może dopuścić dowód niewskazany przez strony. Strona natomiast jest nie tylko uprawniona do składania wniosków dowodowych, ale - zgodnie z treścią wymienionego przepisu - zobowiązana do wskazania dowodów dla stwierdzenia faktów, z których wywodzi skutki prawne.

Udzielanie pouczeń jest, więc uzasadnione wówczas, gdy sąd stwierdzi, że strona jest nieporadna, gdy napotyka na niezależne od niej trudności lub przeszkody, które mogłyby prowadzić do niekorzystnego dla niej wyniku sprawy, albo gdy Sąd dostrzega, że strona nie potrafi sprecyzować właściwie swych twierdzeń i wniosków /por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2012 r., III UZ 30/11, LEX nr 1130397/.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy zauważyć, że powód nie podejmował wadliwych czynności procesowych na etapie postępowania elektronicznego, ani nie napotykał na subiektywne przeszkody w wykazywaniu dalszego istnienia przesłanek uzasadniających zasądzenie świadczenia dochodzonego pozwem, jakiej się domagał, zatem o naruszeniu art. 5 kpc nie może być mowy.

Trudno, bowiem uznać, aby powód, jako osoba prawna nie posiadał możliwości oraz odpowiedniego rozeznania do choćby w najmniejszym stopniu wykazania zasadności powództwa. Jako podmiot profesjonalnie zajmujący się sprzedażą, posiadający bazy w całym kraju z całą pewnością posiada odpowiednią kadrę zajmującą się postępowaniami sądowymi. Nie bez znaczenia jest, że osoba wyznaczona do działania w imieniu powoda tytułuje się specjalistą do spraw windykacji (k. 8). Powierzono jej pełnomocnictwo procesowe do występowania przed sądowni

powszechnymi, do samodzielnego reprezentowania powoda, prowadzenia wszelkiej korespondencji związanej z windykacją, sprawdzania i akceptowania pod względem merytorycznym dokumentów będących podstawą wnoszenia wszelkich opłat w postępowaniu sądowym i egzekucyjnym (k. 10). Zakres czynności udzielonego pełnomocnictwa osobie wnoszącej pozew w niniejsze sprawie, w żaden sposób nie pozwala na uznanie, że zachodziła sytuacja, w której istniała uzasadniona potrzeba procesowa dokonywania pouczeń powoda, gdyż ich brak może rzutować na treść rozstrzygnięcia.

Zatem zarzut naruszenia art. 5 kpc nie może zostać uwzględniony. Na marginesie należy dodać, że nawet obraza przepisów postępowania art. 5 kpc nie skutkuje nieważnością ze względu na pozbawienie strony możliwości obrony swych praw /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2007 r. II CSK 286/07, LEX nr 490414 /. Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że art. 5 kpc może mieć zastosowanie wyłącznie w sytuacji, gdy tego wymaga ochrona praw procesowych strony. Każdy, kto wdaje się w spór sądowy i decyduje na prowadzenie sprawy bez udziału fachowego pełnomocnika musi zakładać, że posiada dostateczną orientację, co do sposobu prowadzenia tej sprawy.

W konsekwencji brak pouczenia ze strony sądu w zakresie określonym w art. 5 kpc, który może stanowić uchybienie procesowe w okolicznościach konkretnej sprawy, nie może być traktowany, jako działanie, które pozbawiło stronę, wbrew jej woli, możliwości podejmowania lub świadomego zaniechania czynności procesowych zmierzających do ochrony jej sfery prawnej.

Powyższe należy uzupełnić uwagą, że do naruszenia art. 87 kpc także nie doszło, gdyż jest to przepis procesowy wskazujący na katalog osób mogących być pełnomocnikiem w sprawie. Fakt błędnych ustaleń Sądu I instancji, co do osoby profesjonalnego pełnomocnika nie stanowi o naruszeniu przepisu a niewłaściwych ustaleniach. Chociaż można uznać, że konkretna osoba występująca w niniejszej sprawie powinna być profesjonalistą, skoro udzielił powód jej umocowanie do działania w sprawie cywilnej przed sądem. Osoba ta nie była jedynie kwalifikowanym pełnomocnikiem, czyli radcą prawnym lub adwokatem. Tym niemniej okoliczność ta, czyli błędne w/w ustalenie pozostawało bez wpływu na treść rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy nie znalazł także powodów do uwzględnienia zarzutu naruszenia art. 130 § 1 kpc. Procedura naprawcza na podstawie art. 130 kpc dotyczy braków formalnych pozwu, a nie braków dowodzenia. Poza tym to nie rzeczą jest zarządzanie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, o czym stanowi art. 232 kpc. Nie istniały, zatem przesłanki do wzywania powoda do uzupełnienia materiału dowodowego, gdyż te okoliczności wchodziły w zakres dowodzenia zasadności zgłoszonego powództwa, a nie uzupełnienia braków formalnych.

Okoliczność zmiany przepisów dotyczących postępowania poprzez wprowadzenie nowej treści art. 505³⁷ powyższego stanowiska nie zmienia. Nowa treść tego przepisu obowiązywała od 7 lipca 2013r., zaś pozew został złożony w dniu 2 września 2013r., dlatego nie ma powodu wnioskować, aby powód był zaskoczony zmianą stanu prawnego procedury, tym bardziej, że tryb legislacyjny tych zmian trwał od 2012r., a ustawa została uchwalona 10 maja 2013r. i ukazała się w Dzienniku Ustaw w dniu 6 czerwca 2013r.

Ponadto należy zauważyć, że zmiana treści nie podlegała większym wątpliwościom interpretacyjnym, bo polegała na tym, że poprzednio przepis ten miał treść: „§ 1. Po przekazaniu sprawy w przypadkach wskazanych w art. 505³³, 505³⁴ oraz 505³⁶ przewodniczący wzywa powoda do usunięcia braków formalnych pozwu oraz uzupełnienia pozwu, w sposób odpowiedni dla postępowania, w którym sprawa będzie rozpoznana - w terminie dwutygodniowym od daty doręczenia wezwania. W przypadku nieusunięcia braków formalnych pozwu sąd umarza postępowanie. § 2. Odpis postanowienia o umorzeniu postępowania doręcza się pozwanemu, tylko, jeżeli doręczono mu odpis pozwu. § 3. Jeżeli powód uzupełni pozew zgodnie z wymogami § 1, przewodniczący wzywa pozwanego do uzupełnienia sprzeciwu w sposób odpowiedni dla postępowania, w którym sprawa będzie rozpoznana - w terminie dwutygodniowym od daty doręczenia wezwania”, a obecnie jego treść jest następująca: „§ 1. Po przekazaniu sprawy w przypadkach wskazanych

w art. 505³³ § 1, art. 505³⁴ § 1 oraz art. 505³⁶ § 1 przewodniczący wzywa powoda do wykazania umocowania zgodnie z art. 68 zdanie pierwsze oraz dołączenia pełnomocnictwa zgodnie z art. 89 § 1 zdanie pierwsze i drugie, a po przekazaniu sprawy na podstawie art. 505³³ § 1 oraz art. 505³⁴ § 1 dodatkowo do uiszczenia opłaty uzupełniającej od pozwu - w terminie dwutygodniowym od daty doręczenia wezwania pod rygorem umorzenia postępowania. W razie nieusunięcia powyższych braków pozwu sąd umarza postępowanie. § 2. Odpis postanowienia o umorzeniu postępowania doręcza się pozwanemu, tylko, jeżeli doręczono mu odpis pozwu. § 3. Jeżeli powód uzupełni pozew zgodnie z wymogami § 1, przewodniczący wzywa pozwanego do uzupełnienia sprzeciwu w sposób odpowiedni dla postępowania, w którym sprawa będzie rozpoznana - w terminie dwutygodniowym od daty doręczenia wezwania.

Jak wskazano już wyżej, podmiot wdający się w spór, a ponadto tak jak w niniejszej sprawie, posiadający wykwalifikowaną kadrę zajmującą się odzyskiwaniem należności, musi zakładać, że posiada dostateczną wiedzę prawną, a co najmniej orientację, co do sposobu prowadzenia tej sprawy oraz obowiązujących przepisów. Każdego zresztą obowiązuje zasada, w myśl, której nieznanomość prawa szkodzi.

Na marginesie należy zauważyć, że sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego /por. uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego 31 stycznia 2008r., III CZP 49/07, OSNC 2008/6/55/, dlatego powoływanie się w zarzutach na naruszenie procedury, ma skutek procesowy tylko do wymienionych w odwołaniu konkretnych zarzutów naruszenia procedury, z wyjątkiem powodujących nieważność postępowania.

Podsumowując, ponieważ strona powodowa nie podniosła zarzutów mogących odnieść skutek w postępowaniu uproszczonym, a Sąd odwoławczy nie dopatrył się nieważności postępowania, ani naruszeń prawa materialnego, które powinien wziąć pod uwagę z urzędu apelacja podlegała oddaleniu.

Sąd Okręgowy oddalił apelację na podstawie art. 385 w związku z art. 13 § 2 kpc.